

SKRIFTLIGT SP  RSM  L 545/2013 rd

Om utvecklandet av lagstiftning om hjälp till offer för människohandel

Till riksdagens talman

I riksdagens skrivelse 43/2010 gällande den första lagstadgade rapporten om människohandel förutsatte riksdagen att statsrådet skall vidta åtgärder för att förbereda en särskild lag om hj  lpssystem f  r m  nniskohandelns offer. Inrikesministeriet tillsatte januari i fjol en arbetsgrupp för att förbereda en särskild m  nniskohandelslag. Mandatperioden för arbetsgruppen måste redan förlängas, då arbetsgruppen koncentrerar sig närmast på att samla information, även om vi redan i årtal utfört ett grundligt utredningsarbete. Arbetet i arbetsgruppen borde klarare styras så vi snarast skulle få till stånd en lag, som skulle ge tillräckliga redskap för att identifiera och ge skydd

  t offer för människohandel och som skulle st  da vägledning till hjälp, brottsbekämpning och förebyggande av människohandel.

Med hänvisning till det som anförs ovan vi i den ordning 27    riksdagens arbetsordning föreskriver ställa följande sp  rsm  l till den minister som saken gäller:

Hur tänker ministern försäkra sig om att riksdagens krav förverkligas och

vilka konkreta lagändringar kommer att föreslås och när kommer förslaget att lämnas till riksdagen?

Helsingfors den 12 juni 2013

Elisabeth Nauc  r /sv
Ilkka Kantola /sd
Jani Toivola /gröna
Merja Kuusisto /sd
Miapetra Kumpula-Natri /sd
Kimmo Sasi /saml
Riitta Myller /sd

Anne-Mari Virolainen /saml
Kari Uotila /vänst
Johannes Koskinen /sd
Kari Tolvanen /saml
Pauli Kiuru /saml
Mika Niikko /saf

KIRJALLINEN KYSYMYS 545/2013 vp

Ihmiskaupan uhrien auttamista koskevan lainsäädännön kehittäminen

Eduskunnan puhemiehelle

Ensimmäisestä lakiin perustuvasta ihmiskauppa-raportista antamassaan kirjelmässä 43/2010 eduskunta edellytti valtioneuvostoa ryhtymään toimiin ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmää koskevan erillislain valmistelemiseksi. Sisäasiainministeriöön perustettiin viime vuoden tammikuussa työryhmä valmistelemaan erityistä ihmiskauppalakia. Työryhmän määräaika on jo jouduttu pidentämään, kun se keskittyy lähinnä tiedon keräämiseen, vaikka meillä on jo vuosia tehty perusteellista selvitystyötä. Työryhmän työskentelyä pitäisi selvemmin ohjata siihen suuntaan, että saisimme pikaisesti aikaan lain, joka antaisi riittävät välineet ihmiskaupan uhrien tunnistamiseen ja suojeluun ja joka tukisi sekä

avun piiriin ohjautumista, rikostorjuntaa että ihmiskaupan ennaltaehkäisyä.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitämme asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten ministeri aikoo varmistaa eduskunnan vaatimuksen toteutumisen ja

millaisia konkreettisia lainsäädäntömuutoksia aiotaan esittää ja millä aikataululla esitys aiotaan tuoda eduskuntaan?

Helsingissä 12 päivänä kesäkuuta 2013

Elisabeth Naclér /r
Ilkka Kantola /sd
Jani Toivola /vihr
Merja Kuusisto /sd
Miapetra Kumpula-Natri /sd
Kimmo Sasi /kok
Riitta Myller /sd

Anne-Mari Virolainen /kok
Kari Uotila /vas
Johannes Koskinen /sd
Kari Tolvanen /kok
Pauli Kiuru /kok
Mika Niikko /ps

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Herra puhemies, olette toimitanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Elisabeth Naclérin /r ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 545/2013 vp:

Miten ministeri aikoo varmistaa eduskunnan vaatimuksen toteutumisen ja

millaisia konkreettisia lainsäädäntömuutoksia aiotaan esittää ja millä aikataululla esitys aiotaan tuoda eduskuntaan?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Hallitus on sitoutunut ihmiskaupan vastaiseen työhön ja kehittämään lainsäädäntöä ihmiskaupan uhrien suojelemiseksi ja oikeusturvan parantamiseksi. Sisäasiainministeriö asetti 27.2.2012 työryhmän laatimaan sisäisen turvallisuuden ministerityöryhmän 11.11.2011 tekemän päätöksen mukaisesti ehdotuksen ihmiskauppaa koskevan erityislain säätämiseksi. Lainsäädäntöhankkeen keskeisimmäksi osaksi määritettiin ehdotusten laatiminen ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän tarkemmaksi sääntelyksi. Hankkeen toteuttamista varten perustettuun hanketyöryhmään pyydettiin ihmiskaupan vastaisen työn näkökulmasta keskeisimmät viranomais- ja järjestötahot. Työryhmän tehtäviä tarkennettiin työsuunnitelmassa (14.6.2012), jossa työryhmän tehtäväksi määritettiin 1) ihmiskaupan uhreja koskevan lainsäädännön ongelmien ja puutteiden selvittäminen ja arviointi, 2) kansainvälisen vertailun laatiminen ihmiskaupan uhreja koskevasta lainsäädännöstä ja 3) ehdotuksen laadinta ihmiskaupan uhrien auttamisjärjestelmän tarkemmaksi sääntelyksi. Hankkeen toimikaudeksi määritet-

tiin 1.2.2012—31.12.2013. Hanketyöryhmän ensimmäinen kokous pidettiin 21.8.2012.

Sisäasiainministeriö muutti asettamispäätöstä 7.3.2013 sisäisen turvallisuuden ministerityöryhmän 14.12.2012 tekemän päätöksen johdosta. Muutetussa asettamispäätöksessä hankkeen toimikautta pidennettiin 31.12.2014 saakka. Samalla hankkeen sihteeristöä täydennettiin sosiaali- ja terveysministeriön edustajalla ja hankkeen tavoitteeksi asetettiin ihmiskaupan uhrien auttamista ja tukemista koskevan lainsäädännön toimivuuden selvittäminen ja ehdotuksen tekeminen sen kehittämiseksi. Hanketyöryhmän tehtäväksi määritettiin 1) voimassa olevan ihmiskaupan uhreja koskevan lainsäädännön (erityisesti kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta annettu laki ja ulkomaalaislaki) nykytilan ja toimivuuden selvittäminen ja arvioiminen sekä ihmiskaupan uhrien auttamista koskevan sääntelyn erilaisten vaihtoehtojen analysointi järjestelmän parantamiseksi ml. niiden vaikutukset, 2) vertailun laadinta ihmiskaupan uhrien auttamista ja tukemista koskevasta lainsäädännöstä hankkeen näkökulmasta keskeisissä teollistuneissa maissa sekä 3) selvitystyön pohjalta ehdotuksen laadinta ihmiskaupan uhrien auttamisen ja tukemisen tarkemmaksi sääntelyksi. Hanketyöryhmän edellytetään ottavan työssään huomioon ministerityöryhmän linjaukset, muiden verrannollisten maiden ratkaisut, asiasta annetut suositukset ja kannanotot sekä yleistä rikosuhrien auttamista koskeva kehitystyö. Laadittavassa hallituksen esityksessä tarkastellaan kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta annettua lakia, ulkomaalaislakia ja mahdollisia muita lakeja.

Hankkeessa on toimikauden aikana kuultu asettamispäätöksessä edellytetyn mukaisesti keskeisiä viranomaistoimijoita, kansalais- ja työ-

markkinajärjestöjä sekä muita asiantuntijoita. Sisäasiainministeriön toimeksiannosta hankkeelle on myös tilattu ulkopuolinen tutkimustyö ihmiskaupan uhrien auttamista koskevasta eurooppalaisesta lainsäädännöstä. Tutkimuksen toteuttajana toimii Helsingin yliopiston alaisuudessa toimiva Erik Castrén -instituutti. Tutkimuksessa on mukana 12 Euroopan valtiota (Alankomaat, Belgia, Italia, Itävalta, Luxemburg, Norja, Puola, Ranska, Ruotsi, Saksa, Tanska ja Yhdistynyt kuningaskunta). Tutkimuksen on määrä valmistua elokuussa. Samanaikaisesti hankkeessa on valmisteltu selvitystä, joka kattaa sekä uusiin että

päivitettyihin tilastotietoihin pohjautuvan ihmiskaupan uhrien auttamisen nykytilan kuvauksen ja tähän pohjautuvan arvioinnin. Selvityksessä tuletaan tarkastelemaan myös ihmiskaupan uhrien auttamisen vaihtoehtoja sääntelyä erillislaki mukaan lukien ja alustavaa vaikutusten arviointia. Selvitys valmistuu syksyllä 2013, jolloin se on tarkoitus viedä sisäisen turvallisuuden ministeriöryhmään jatkotyön linjaamista varten. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle viimeistään syysistuntokauden 2014 alussa, jotta esitys ehditään käsitellä kuluvalle hallituskaudella.

Helsingissä 28 päivänä kesäkuuta 2013

Sisäasiainministeri Päivi Räsänen

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Herr talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga sp  rsm  l SS 545/2013 rd undertecknat av riksdagsledamot Elisabeth Nauc  r /sv m.fl.:

Hur tänker ministern försäkra sig om att riksdagens krav förverkligas och

vilka konkreta lagändringar kommer att föreslås och när kommer förslaget att lämnas till riksdagen?

Som svar på detta sp  rsm  l anför jag följande:

Regeringen har förbundit sig till arbetet mot människohandel samt till att utveckla lagstiftningen för att skydda offer för människohandel och förbättra deras rättsskydd. Inrikesministeriet tillsatte den 27 februari 2012 en arbetsgrupp med uppgift att i enlighet med det beslut som ministerarbetsgruppen för den inre säkerheten fattat den 11 november 2011 utarbeta ett förslag till stiftande av en speciallag om människohandel. Som den viktigaste delen av lagstiftningsprojektet fastställdes utarbetandet av förslag till en närmare reglering av hjälpsystemet f  r offren f  r människohandel. Till den projektarbetsgrupp som tillsattes för att genomföra projektet kallades de myndigheter och organisationer som är centrala med tanke på arbetet mot människohandel. Arbetsgruppens uppgifter preciserades i arbetsplanen av den 14 juni 2012. I den fastställdes att arbetsgruppen har till uppgift att 1) klarlägga och bedöma de problem och brister som hänför sig till lagstiftningen om offer för människohandel, 2) utarbeta en internationell jämförelse om den lagstiftning som gäller människohandelsoffer och 3) utarbeta ett förslag till en närmare reg-

lering av hjälpsystemet f  r offren f  r människohandel. Projektets mandattid fastställdes till 1 februari 2012—31 december 2013. Projektarbetsgruppens första möte h  lls den 21 augusti 2012.

Inrikesministeriet ändrade den 7 mars 2013 beslutet om tillsättande till f  lj   av det beslut som ministerarbetsgruppen för den inre säkerheten fattade den 14 december 2012. I det ändrade beslutet om tillsättande förlängdes projektets mandattid till den 31 december 2014. Samtidigt kompletterades sekretariatet för projektet med en företrädare för social- och hälsovårdsministeriet och som mål för projektet ställdes att klarlägga hur lagstiftningen i syfte att hjälpa och stödja människohandelsoffer fungerar och att lägga fram ett förslag för att utveckla den. Som projektarbetsgruppens uppgift fastställdes att 1) klarlägga och bedöma nuläget av den gällande lagstiftningen om offer för människohandel (i synnerhet lagen om mottagande av personer som söker internationellt skydd och utlänningslagen) och hur den fungerar samt analysera olika alternativ för att reglera hjälpen till människohandelsoffer i syfte att förbättra systemet, inklusive effekterna av de olika alternativen, 2) upprätta en jämförelse av lagstiftningen om hjälp och stöd till offer för människohandel i de industriländer som är relevanta med tanke på projektet och 3) utifrån utredningsarbetet lägga fram ett förslag till en närmare reglering av systemet f  r hjälp och stöd till offer för människohandel. Det f  ruts  ts att projektarbetsgruppen i sitt arbete beaktar ministerarbetsgruppens riktlinjer, de avgöranden som träffats i andra jämförbara länder, de rekommendationer som getts och de ställningstaganden som gjorts i frågan samt det utvecklingsarbete som gäller hjälp till brottsoffer i allmänhet. I den regeringsproposition som utarbetas ska lagen om

mottagande av personer som söker internationellt skydd, utlänningslagen och eventuella andra lagar ses över.

Under projektets mandattid har man i enlighet med vad som förutsattes i beslutet om tillsättande h  rt centrala myndigheter, frivilligorganisationer, arbetsmarknadsorganisationer och andra sakkunniga. På uppdrag av inrikesministeriet har man inom projektet   cks   beställt ett externt forskningsarbete om lagstiftningen om hjälp till offer för människohandel i olika europeiska länder. Forskningen utförs av Erik Castrén-institutet, som lyder under Helsingfors universitet. Forskningen omfattar tolv stater i Europa (Belgien, Danmark, Frankrike, Förenade kungariket, Italien, Luxemburg, Nederländerna, Norge, Polen, Sverige, Tyskland och Österrike). Avsikten är att forskningsarbetet ska vara klart i augusti.

Inom projektet har man samtidigt berett en utredning som omfattar en beskrivning av nuläget i fråga om hjälpen till offer för människohandel och en på beskrivningen baserad bedömning. Utredningen baserar sig på både nya och uppdaterade statistikuppgifter. I utredningen kommer man   cks   att klarlägga olika alternativ för att reglera hjälpen till offer för människohandel, inklusive en speciallag, samt en preliminär bedömning av effekterna. Utredningen blir klar h  sten 2013, då den ska föras till ministerarbetsgruppen för den inre säkerheten som stakar ut riktlinjerna för det fortsatta arbetet. Avsikten är att regeringspropositionen överlämnas till riksdagen senast i början av höstsessionen 2014, så att propositionen ska kunna behandlas under innevarande regeringsperiod.

Helsingfors den 28 juni 2013

Inrikesminister Päivi Räsänen